

СЕКЦІЯ 6

ВИКЛИКИ ДЛЯ БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

ШЛЯХИ АКТИВІЗАЦІЇ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВІЙНИ

О. М. БАЧИНСЬКА, канд. екон. наук

НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»

helena_kozak@ukr.net

Повномасштабна збройна агресія країни-окупанта завдала величезного потрясіння всім галузям економіки. Виробництво продукції скорочується, масовий відтік економічно активного населення за кордон є болючим відображенням зниження ділової активності бізнесу.

Українська промисловість втратила понад 8,1 млрд. дол. через повномасштабну війну (дані станом на 1 липня 2022 р.). За оцінками, промисловість є третім сектором після інфраструктури та ЖКГ за загальною вартістю збитків і втрачених активів (8,4% від загальної суми), спричинених російським вторгненням в Україну (рис. 1).

Рис. 1 – Структура збитків за галузями, % від загальних активів галузі [1].

Значних втрат війна завдала ключовій для нашої країни галузі – чорній металургії. Частково постраждало одне з найбільших металургійних підприємств України «АрселорМіттал Кривий Ріг»; металокombінати «Азовсталь» і ММК ім. Ілліча, які знаходилися у Маріуполі повністю зруйновані. Пошкоджений та зупинений Авдіївський коксохімічний завод. Протягом 10 місяців 2022 р. випуск металургійної продукції на українських підприємствах скоротився на 70%, у порівнянні із аналогічним періодом 2021 року. Експорт чорних металів у період із січня до вересня скоротився на 72% - до 4 млрд. дол., руди – на 54%, до 2,8 млрд. дол. Через бойові дії значно постраждало і сільське господарство. Значні площі, на яких українські фермери раніше вирощували сільськогосподарські культури, заміновані. Також аграрії не можуть обробляти поля через ризик опинитися під обстрілами. Ще одна серйозна проблема полягає у блокуванні морських портів [2].

В загальному, у 2022 році експорт товарів з України скоротився на 35% до 44,1 млрд. дол., імпорт товарів впав на 19,6% до 58 млрд. дол.

Вартість відбудови і відновлення України коштуватиме щонайменше 349 млрд. дол., за спільною оцінкою уряду України, Єврокомісії та Світового банку. Майже третина цих коштів потрібна у наступні 1,5-3 роки. Forbes приводить ТОП-10 напрямків (рис. 2), які на думку авторів звіту потребують найбільший обсяг інвестицій у відновлення [3].

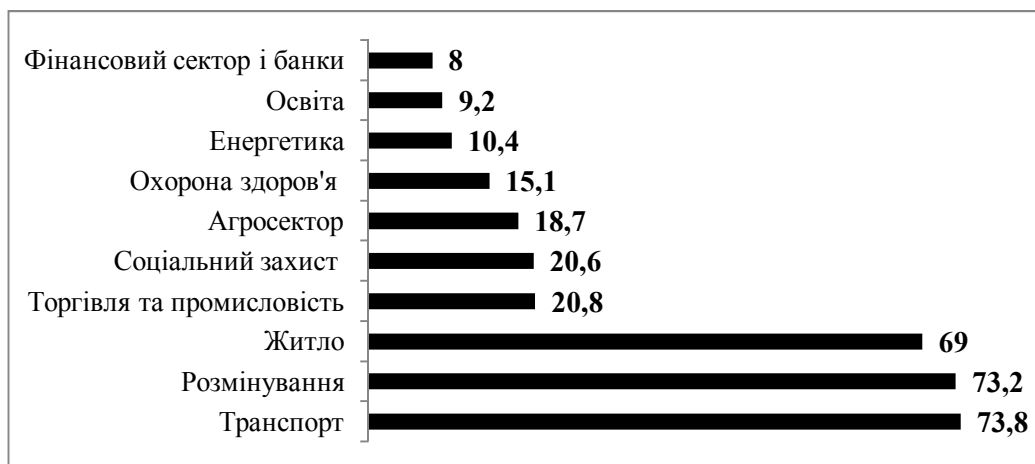

Рис. 2 – Розмір інвестицій необхідних на відбудову економіки України, млрд. дол.

В сучасних важких умовах важливим з боку Уряду є розробка та реалізація програм фінансової підтримки стимулювання та розвитку підприємництва. Така підтримка може бути здійснена на основі реалізації програм кредитування суб'єктів господарювання. З метою реалізації цього напряму державної політики 18 березня 2022 р. рішенням Уряду внесено зміни до Державної програми «Доступні кредити 5-7-9%», і вже станом на **31 жовтня 2022 р. суб'єкти підприємництва отримали від уповноважених банків 49 405 кредитів на загальну суму 149,17 млрд. грн.**

З середини березня 2022 року Уряд розпочав програму релокації підприємств з метою підтримки стабільності української економіки шляхом переміщення бізнесу з регіонів поблизу або в зоні бойових дій у безпечніші регіони, що знаходяться на Заході України (суб'єкти господарювання тепер можуть переїжджати до дев'яти областей: Закарпатської, Львівської, Івано-Франківської, Тернопільської, Хмельницької, Чернівецької, Вінницької, Волинської та південної частини Рівненської). Це дозволяє створювати додаткові робочі місця для місцевого населення та ВПО, зростає рівень інвестиційної привабливості регіону тощо.

Ще одним із найважливіших кроків держави є зміни в податковій сфері, що покликані підтримати економіку суб'єктів бізнесу в умовах воєнного стану. Так, 15 березня 2022 р. був прийнятий Закон України №2120-ІХ «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану», який передбачає кардинальну податкову реформу на період воєнного стану. На час воєнного стану ставку єдиного податку для платників 3 групи знижено з 3% чи 5% до 2% від обороту, скасовано сплату ЄСВ за себе та за мобілізованих працівників (платникам податку 2 і 3 груп), впроваджено ряд інших податкових послаблень для малого, середнього і великого бізнесу.

Сьогодні, як ніколи раніше, вітчизняна економіка потребує зовнішніх інвестицій. Однак виникає питання чи готові іноземні компанії інвестувати кошти в економіку країни, в якій ведуться активні бойові дії? Результати опитування, проведеного Європейською бізнес асоціацією у I півріччі 2022 р. свідчать, що інтегральний показник Індексу інвестиційної привабливості України у першій половині 2022 р. знизився на 0,56 балів з 5 можливих – до 2,17, що є найнижчим значенням з 2013 р. Відсоток керівників компаній, які вважають інвестиційне середовище в Україні несприятливим, зріс з 5% до 53% в I півріччі. Результати аналогічного дослідження проведеного у другій половині 2022 р. є дещо більш оптимістичними, оскільки відмічається

зростання даного показника до 2,48 бала. Також дослідники виявили найбільш популярні сфери для інвестицій серед респондентів. Зокрема, мова йде про такі галузі як: агросфера; ІТ; фармакологія; транспорт та логістика; військова/оборонна сфера; FMCG [4].

Отже, зростання ділової активності бізнесу неможливе без активної підтримки з боку держави. Ряд кроків, які здійснив Уряд в перші місяці війни дозволити великій частині суб'єктів господарювання, особливо з областей де проходять активні бойові дії, не закритись, а продовжувати свою роботу в сприятливих для цього умовах.

Сьогодні в нас є гостра потреба в міжнародних партнерах та інвесторах, довіра і участь яких сприятиме відновленню стабільності української економіки, збереженню та підтриманню економічного потенціалу. Хоча чимало іноземних інвесторів скоротили або й зовсім припинили свою діяльність в Україні, багато з них оптимістично налаштовані та планують відновити свою діяльність після завершення війни.

Список використаних джерел:

1. Збитки промисловості через війну. URL: <https://voxukraine.org/zbytky-promyslovosti-cherez-vijnu/> (дата звернення: 10.01.2022).

2. Економічні підсумки 2022 року: як війна змінила життя українців. URL: <https://donbas24.news/news/ekonomichni-pidsumki-2022-roku-yak-viina-zminila-zittya-ukrayinciv> (дата звернення: 10.01.2022).

3. Які галузі економіки України потребуватимуть найбільших інвестицій для відновлення? URL: <https://dia.dp.gov.ua/yaki-galuzi-ekonomiki-ukra%D1%97ni-potrebuvatimut-najbilshix-investicij-dlya-vidnovlennya/> (дата звернення: 12.01.2022).

4. Інвестиційна привабливість України повернулась до показника під час пандемії. URL: <https://www.golovbukh.ua/news/31410-nvestitsyna-privablivst-ukrani-povernulasya-do-pokaznika-pd-chas-pandem> (дата звернення: 12.01.2022).

ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНКИ НЕРУХОМОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Ю. І. ГАЙКО, канд. техн. наук

Харківський національний університет

міського господарства імені О. М. Бекетова

З введенням на всій території України 24 лютого 2022 року воєнного стану ринок нерухомості перестав повноцінно працювати. З метою